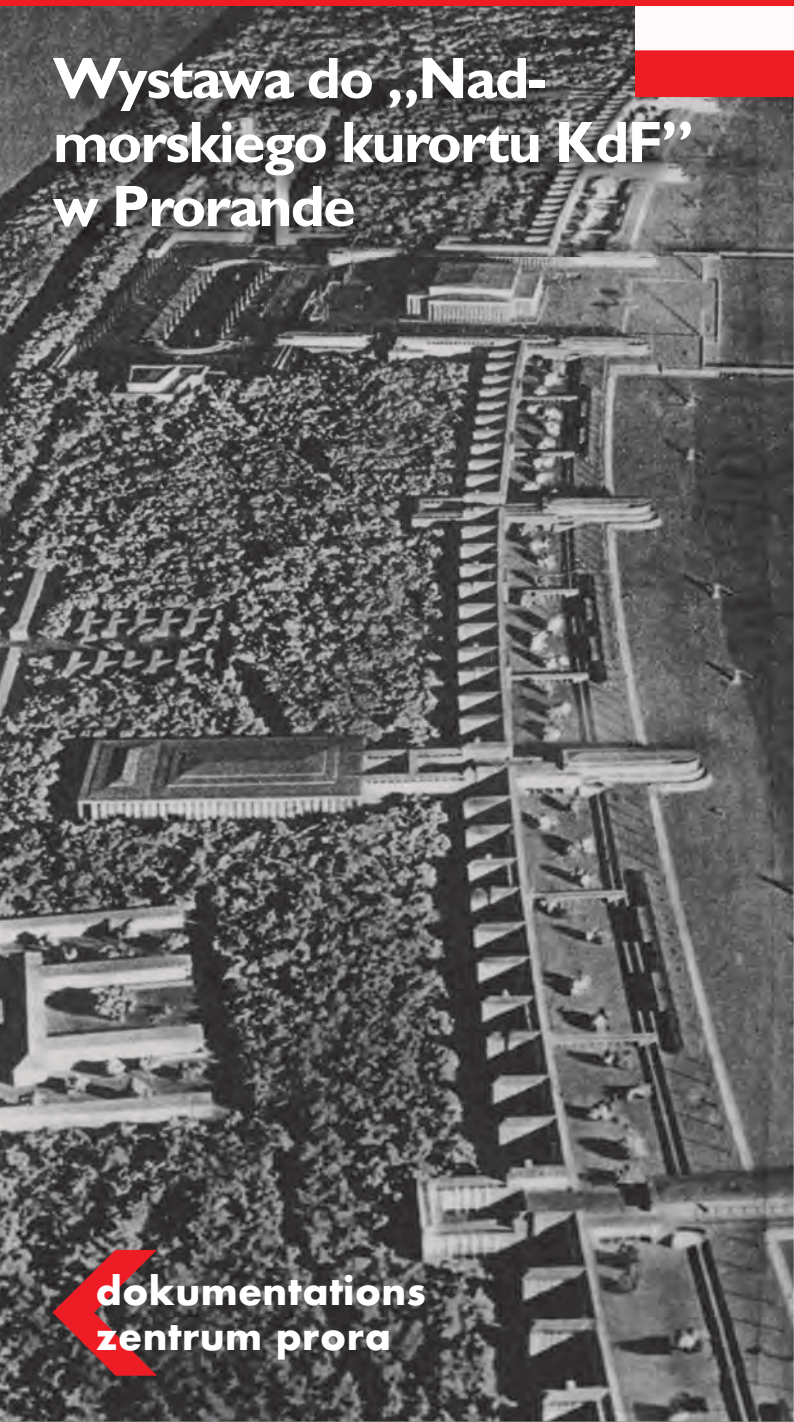

Wystawa do „Nadmorskiego kurortu KdF” w Prorande

dokumentationszentrum prora

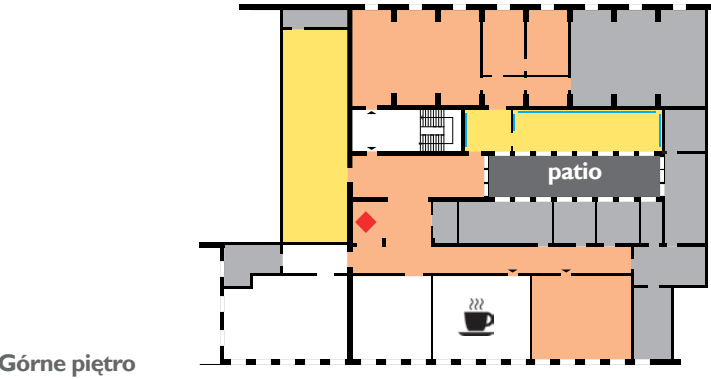
Centrum Dokumentacji Prora

Od 2004 roku stała wystawa MACHTUrlaub (To może oznaczać: brać urlop oraz władzę i urlop.) dokumentuje historię budowy i użytkowania kompleksu. Poruszane są tła projektu oraz jego zawłaszczenie przez nazistowską propagandę, jak również kontekst regionalny tamtych czasów. Kolejna część wystawy wpisuje historię kompleksu w historię pracy i społeczeństwa okresu narodowego socjalizmu. Wychodząc od nazistowskiego modelu społecznego „wspólnoty narodowej”, przedstawione jest obszerne pa norama świata pracy i życia w „Trzeciej Rzeszy”. Oprócz licznych dokumentów fotograficznych i tekstowych, sekwencje dźwiękowe i filmowe pokazują, jak z perspektywy reżimu miała być kształtowana „wspólnota narodowa”. Film dokumentalny oraz interaktywne stacje multimedialne są częścią wystawy.

Wystawa ta ma ścisły związek z miejscem jej ekspozycji, dawnym „KdF-Bad” Prora, i ma na celu przyczynienie się do historycznego wyjaśnienia i edukacji politycznej. Jest to pierwsza stała wystawa w Niemczech zajmująca się historią pracy i społeczeństwa „Trzeciej Rzeszy”.

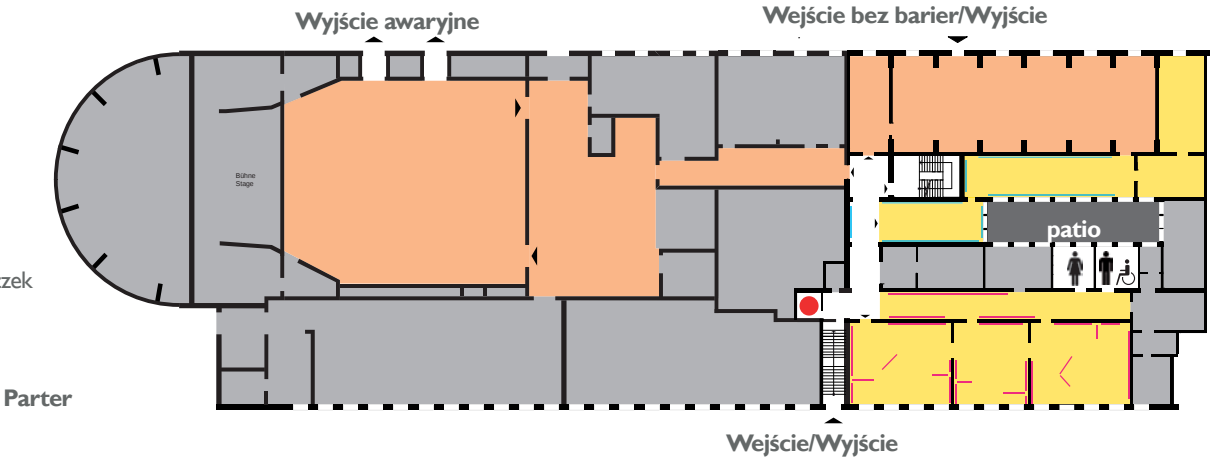
Centrum Dokumentacji Prora, 2019

Górne piętro

Legenda

- Specjalna wystawa
- Specjalna widokówka MACHTUrlaub
- Wymeldować się
- Miejsce spotkań wycieczek z przewodnikiem

Kąpielisko morskie „KdF dla Dwudziestu Tysięcy Osób” w Prora/Rügen”

Ok. 4,7 km długi kompleks „Kąpieliska morskiego Rügen” został zbudowany na zlecenie NS-Organizacji „Kraft durch Freude” (KdF, „Siła dzięki radości”) między 1936 a 1939 rokiem i w dużej mierze został ukończony. Architekt Clemens Klotz zaplanował wzdłuż linii brzegowej 8 budynków z pokojami, każdy o długości 500 m. Obecnie trzy z nich znajdują się na południe od planowanego, niezabudowanego placu i dwa na północy, a ruiny dwóch kolejnych bloków przylegają do nich. Obiekt, obok terenu zjazdu Rzeszy w Norymberdze, jest największym zamkniętym dziełem architektonicznym epoki narodowego socjalizmu i obecnie znajduje się pod ochroną zabytków. Już w 1936 roku Hitler zażądał, aby obiekt w Prora był również wykorzystywany jako szpital polowy „w razie wojny”. W 1939 roku, wraz z rozpoczęciem wojny, prace w Prora zo-

„KdF-Seebad Rügen”, perspektywa architektoniczna na podstawie projektu Clemensa Klotza, 1936

stały przerwane, a robotnicy budowlani zostali przeniesieni między innymi na poligon rakietowy w Peenemünde, gdzie rozwijane były pociski balistyczne („V2”). Obiekt pozostał niedokończony, Prora nigdy nie została wykorzystana jako „Kąpielisko KdF”. Części kompleksu służyły w latach 1940-1942 do szkolenia batalionów policyjnych, następnie „Marine-Nachrichtenhelferinnen” (Kobiety, które dobrowolnie pracowały jako maszynistki dla niemieckiej Kriegsmarine). Przymusowi robotnicy oraz jeńcy wojenni byli wykorzystywani w Prora do prac budowlanych, również na tym ogłoszonym miejscu radości i wypoczynku były ofiary władzy. W 1943 roku osoby z Hamburga, które stały się bezdomne z powodu bombardowań, znalazły tymczasowe schronienie w Prora, a pod koniec woj-

ny przesiedleńcy z Wschodu. W 1944 roku części budynków służyły także jako szpital polowy. Obiekt w Prora był obietnicą reżimu narodowego socjalizmu: 20 000 osób miało tu spędzić wakacje. W swojej monumentalności stanowi ważne świadectwo historyczne wysiłków reżimu nazistowskiego mających na celu uspokojenie robotników, których partie i organizacje zostały rozwiązane w 1933 roku, oraz pozyskanie ich dla polityki wojennej, ekspansji terytorialnej i rasowej. „Die Nerven von Menschen” (nerwy ludu), jak stwierdzili wiodący urzędnicy NSDAP, miały zostać wzmocnione na potrzeby kolejnej wojny. „Kąpielisko KdF dla Dwudziestu Tysięcy Osób” jest również interesującym przykładem architektury nowoczesnej w narodowym socjalizmie, stylu budowlanego, który wówczas był oficjalnie potępiany.

Teren był w czasach NRD obszarem wojskowym. Służył jako koszary Nationalen Volksarmee (Narodowa Armia Ludowa) i do szkolenia różnych jednostek wojskowych. Tutaj także byli wykorzystywani żołnierze służby budowlanej. (Chodziło o mężczyzn, którzy odmówili służby z bronią.) Po zjednoczeniu w 1990 roku stał się bazą Bundeswehry, a po ich wycofaniu Prora stała się dostępna dla publiczności dopiero w 1991 roku.

„Niemiecki Front Pracy” (DAF) oraz Wspólnota NS „Siła dzięki radości” (KdF)

„Deutsche Arbeitsfront” (DAF, „Niemiecki Front Pracy”) zastąpiła siłą rozwiązana 2 maja 1933 roku związki zawodowe i miała wyrażnie nie służyć zachowaniu interesów ekonomicznych i społecznych pracowników: „Wysoki cel Deutsche Arbeitsfront to wychowanie wszystkich Niemców aktywnych zawodowo do narodowego socjalizmu”, jak sformułował przywódca DAF, Robert Ley. DAF przejęła skonfiskowane majątki oraz członków związków zawodowych, co uczyniło ją najbogatszą i najliczniejszą masową organizacją NSDAP. NS-Gemeinschaft „Kraft durch Freude” została założona w ramach DAF w listopadzie 1933 roku i miała za zadanie opiekować się pracownikami w ich czasie wolnym. Miały do tego służyć również duże projekty, takie jak flota „KdF-Urlaubsschiffen” („statków wakacyjnych KdF”), „KdF-Wagen” - Volkswagen - oraz „KdF-Seebad Rügen”, który miał być prototypem dla czterech kolejnych kąpielisk. Organizacja KdF była najbardziej popularną i skuteczną strukturą DAF dzięki swojej ofercie czasu wolnego.

„KdF-Seebad” do 1939 roku - podobnie jak „KdF-Wagen” - był istotnym elementem propagandy społecznej reżimu. Symbolicznie, kamień węgielny pod Prorą został położony 2 maja 1936 roku, w trzecią rocznicę „ataku na związki zawodowe”. Kąpielisko i Volkswagen były tylko narzędziami propagandowymi, nigdy jednak nie spełniły roli społecznych darów. Od rozpoczęcia wojny w 1939 roku cała organizacja KdF i jej obiekty zostały wyko-

Nowe okręty KdF „Robert Ley” i „Wilhelm Gustloff”, 1939 r.

rzystane do celów wojennych.

Pomnik historii współczesnej

W niemieckiej przestrzeni pamięci dotychczas przedstawiane były głównie zbrodnie reżimu nazistowskiego. Jednak zrozumienie epoki wymaga także zainteresowania obietnicami i propozycjami reżimu - rzekomo bezklasowa „wspólnota narodowa”, uczestnictwo w kulturze, podróżach, konsumpcji, technologii i motoryzacji. Dopiero połączenie błyszczącej fasady z niepoję-

tymi zbrodniami, nowoczesnością i barbarzyństwem daje obraz „Trzeciej Rzeszy”, który jest zrozumiały dla kolejnych pokoleń. Po ponad pół wieku od zakończenia wojny, mit o rzekomo dobrych stronach, o osiągnięciach społecznych „Trzeciej Rzeszy” wciąż przetrwał. Prora to miejsce, gdzie ten nadal działający mit monumentalnie krystalizuje się architektonicznie. Jednakże ten mit nie odpowiada rzeczywistości społecznej w nazistowskim społeczeństwie, które charakteryzowała społeczna nierówność i wykluczenie całych grup ludności. Ideologia „wspólnoty narodowej” wywoływała obraz rasowo i politycznie homogenicznej społeczności, która jako oddana „Führerowi” (Przywódcy) sekta miała prawo do korzyści społecznych, takich jak wakacje w Prorze. To, że Prora jako „KdF-Seebad” („Siła dzięki radości”) Organizacja czasu wolnego w Trzeciej Rzeszy) nie została uruchomiona z powodu rozpoczętej i przegranej przez reżim nazistowski wojny, nie wpływa na autentyczność tego miejsca. Od 1936 roku było ono stałym tematem propagandy społecznych obietnic, jakie reżim obiecywał na przyszłość. Ze względu na dzisiejsze procesy renowacji, wiele śladów historycznych znika. Dlatego też jeszcze ważniejsze staje się umiejscowienie historyczne poprzez centrum dokumentacji.

Plakat reklamowy KdF z 1939 roku. W tle zabudowa Prory